

TA'LIM JARAYONIDA MULTIMEDIALI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH BO'YICHA IJODIY TOPSHIRIQLAR YARATISH

Ziyayev Sherali Abdulaziz o'g'li

Qo'qon davlat universiteti tadqiqotchisi

qdpiziyayev@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim jarayonida multimedialli texnologiyalardan foydalanish asosida ijodiy topshiriqlar yaratishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Multimedia vositalarining ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rni, talabalarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishga ta'siri hamda bo'lajak pedagoglarning kasbiy kompetentligini shakllantirishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, multimedialli texnologiyalar asosida yaratiladigan ijodiy topshiriqlarning turlari, ularni ishlab chiqish bosqichlari va ta'lim jarayonida qo'llash metodikasi bayon etilgan.

Kalit so'zlar: multimedia texnologiyalari, ijodiy topshiriqlar, ta'lim jarayoni, bo'lajak pedagog, kasbiy kompetentlik, raqamli ta'lim, innovatsion texnologiyalar, kreativ fikrlash, interaktiv ta'lim.

Аннотация: В данной статье раскрываются теоретические и практические аспекты создания творческих заданий на основе использования мультимедийных технологий в образовательном процессе. Проанализированы роль мультимедийных средств в повышении эффективности обучения, их влияние на развитие творческого мышления студентов, а также значение в формировании профессиональной компетентности будущих педагогов. Кроме того, рассмотрены виды творческих заданий, разрабатываемых на основе мультимедийных технологий, этапы их проектирования и методика применения в образовательном процессе.

Ключевые слова: мультимедийные технологии, творческие задания, образовательный процесс, будущий педагог, профессиональная компетентность, цифровое образование, инновационные технологии, креативное мышление, интерактивное обучение.

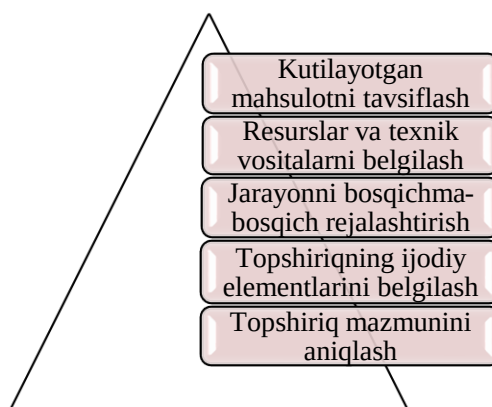
Annotation: This article discusses the theoretical and practical aspects of designing creative tasks based on the use of multimedia technologies in the educational process. The role of multimedia tools in enhancing the effectiveness of education, their impact on the development of students' creative thinking, and their significance in fostering the professional competence of future teachers are analyzed. Furthermore, the article describes the types of creative tasks developed through multimedia technologies, the stages of their design, and the methodology for their implementation in the educational process.

Key words: *multimedia technologies, creative tasks, educational process, future teacher, professional competence, digital education, innovative technologies, creative thinking, interactive learning.*

Zamonaviy ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi o'qitish jarayoniga yangi imkoniyatlarni olib kirmoqda. Ayniqsa, multimedia texnologiyalari matn, grafik, audio, video va animatsion vositalarni birlashtirgan holda ta'limning samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Bugungi kunda pedagoglardan nafaqat fan mazmunini yetkazish, balki talabalarning ijodiy va mustaqil fikrlashini rivojlantiradigan innovatsion topshiriqlarni yaratish ham talab etilmoqda. Shu nuqtai nazardan, multimediali texnologiyalar asosida ijodiy topshiriqlarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish bo'lajak pedagoglarning kasbiy tayyorgarligini rivojlantirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Multimedia texnologiyalarining ta'limdagi o'rni va ahamiyati ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan o'rganilgan. Jumladan, R.Mayer multimedia ta'lim nazariyasini ishlab chiqqan bo'lib, unda vizual va audial axborotlarni uyg'unlashtirish o'quv materiallarini samarali o'zlashtirishga xizmat qilishi asoslangan. Mahalliy olimlardan O'.Tolipov, M.Usmonboyeva, D.Ro'ziyeva va boshqalar pedagogik texnologiyalar hamda innovatsion ta'lim metodlarini o'rganish bo'yicha ilmiy tadqiqotlar olib borganlar.

Ijodiy topshiriq har doim aniq material asosida quriladi va turli shakllarga ega bo'lishi mumkin. O'quv ijodiy faoliyatini tashkil etish vositasi sifatida ijodiy topshiriq shaxs va jamoaning tayyorgarlik darajasi va bevosita zaxira imkoniyatlarini hisobga olgan holda aniq materialda mujassamlangan pedagogik maqsad bo'lib xizmat qiladi [9; 154-161-b].

Ijodiy topshiriq yaratish ketma-ketligi

Biroq multimedia texnologiyalaridan foydalanib ijodiy topshiriqlar yaratish va ularning bo'lajak pedagoglar kasbiy tayyorgarligiga ta'siri masalalari yetarlicha tadqiq etilmagan.

Multimedia texnologiyalarining ta'limdagi ahamiyati

Multimedia texnologiyalari ta'lim jarayonida quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

o'quv materiallarini vizuallashtirish;

murakkab jarayonlarni modellashtirish;

talabalarning faolligini oshirish;

mustaqil ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirish;

kreativ fikrlash va muammoli vaziyatlarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish;

ta'lim mazmunini interaktiv shaklda taqdim etish.

Multimedia vositalari yordamida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarning o'quv motivatsiyasini oshirib, bilimlarni uzoq muddat eslab qolishiga yordam beradi.

jodiy topshiriqlar yaratish metodikasi

Multimedia asosidagi ijodiy topshiriqlarni yaratishda quyidagi bosqichlarga amal qilish maqsadga muvofiq:

1. Maqsadni aniqlash

Topshiriqning ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadlari belgilanadi.

2. Multimedia vositalarini tanlash

Mavzuning xususiyatidan kelib chiqib video, audio, animatsiya, infografika yoki interaktiv platformalar tanlanadi.

3. Topshiriq mazmunini ishlab chiqish

Talabalarni mustaqil izlanishga, tahlil qilishga va yangi mahsulot yaratishga undovchi vazifalar belgilanadi.

4. Natijalarni baholash mezonlarini ishlab chiqish

Ijodkorlik, mustaqillik, innovatsion yondashuv va amaliy ahamiyat kabi ko'rsatkichlar asosida baholash mezonlari ishlab chiqiladi.

Multimedia asosidagi ijodiy topshiriqlarga misollar

Video loyiha

Talabalarga "Zamonaviy pedagogik texnologiyalar" mavzusida qisqa videorolik tayyorlash topshirig'i beriladi.

Infografika yaratish

"Muvaffaqiyatli darsning tarkibiy qismlari" mavzusida Canva yoki Piktochart platformalari orqali infografika ishlab chiqiladi.

Interaktiv taqdimot

Talabalar PowerPoint, Prezi yoki Genially dasturlari yordamida interaktiv taqdimot tayyorlaydilar.

Podkast yaratish

Pedagogik muammolar va ularning yechimlari yuzasidan audio podkastlar tayyorlanadi.

Raqamli loyiha

Talabalar Google Classroom yoki Moodle tizimida elektron ta'lim resurslarini yaratadilar.

Tadqiqot natijalari

Tajriba-sinov ishlari natijalariga ko'ra, multimedia texnologiyalaridan foydalanish asosida tashkil etilgan ijodiy topshiriqlar:

- talabalarining o'quv motivatsiyasini oshirdi;
- kasbiy kompetentligini rivojlantirdi;
- raqamli kompetensiyalarini shakllantirdi;
- kreativ fikrlash va innovatsion yondashuvni rivojlantirdi;
- mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini takomillashtirdi.

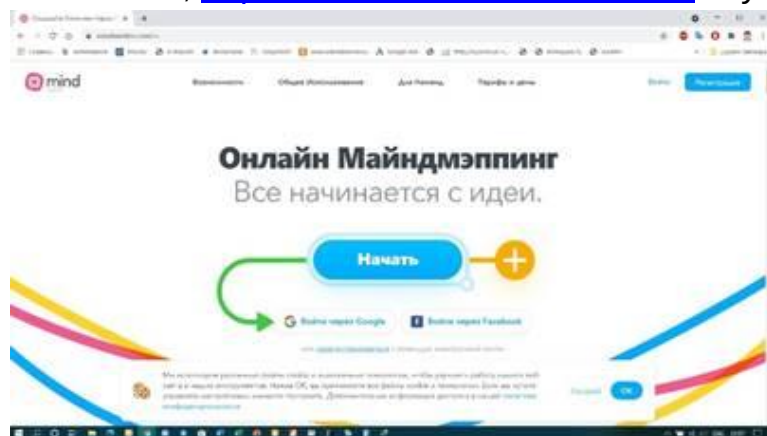
Shuningdek, talabalar tomonidan yaratilgan multimedia mahsulotlari ularning nazariy bilimlarini amaliyot bilan bog'lashga xizmat qildi.

Intellectual bilimlar xaritasi (Mind maps) – bu axborotlarni vizual tasvirlash vositasi bo'lib, axborotlarni samarali strukturalash va qayta ishlashga imkon beradi. Mind map inglizcha iborasi so'zma-so'z («map» - xarita, «mind» - aql) “aql xaritasi” deb tarjima qilingan.

MindMeister intellektual bilimlar xaritasini yaratish uchun ajoyib vositasi sanaladi. Quyida intellektual bilimlar xaritasi yaratishni ko'rib chiqamiz.

Birinchiidan, <https://www.mindmeister.com/ru> saytiga kiriladi.

Birinchi tashrif buyurganingizda tizim ro'yxatidan o'tishingiz uchun tugmasi bosiladi.

Xulosa

Ta'lim jarayonida multimediali texnologiyalardan foydalanish asosida ijodiy topshiriqlar yaratish bo'lajak pedagoglarning kasbiy tayyorgarligini rivojlantirishning

samarali vositasi hisoblanadi. Multimedia vositalari talabalarning ijodiy faoliyatini rag'batlantiradi, mustaqil fikrlashini rivojlantiradi va zamonaviy pedagogik faoliyatga tayyorlaydi. Shu sababli oliy ta'lim muassasalarida multimedia texnologiyalariga asoslangan ijodiy topshiriqlarni keng joriy etish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mayer R.E. Multimedia Learning. New York: Cambridge University Press, 2021.
2. Tolipov O'., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2017.
3. Ro'ziyeva D. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Toshkent, 2020.
4. Muslimov N.A. Kasbiy ta'lim metodikasi. – Toshkent, 2019.
5. UNESCO. ICT Competency Framework for Teachers. Paris, 2018.
6. Bates A.W. Teaching in a Digital Age. Vancouver, 2022.
7. Jonassen D.H. Learning with Technology. New York, 2020.
8. Ziyayev Sherali, Developing the Creative Ability of Future-Teachers Through Independent Tasks // International Journal of Pedagogics, VOLUME Vol.06 Issue 05 2026. <https://theusajournals.com/index.php/ijp/article/view/10854>
9. Sherali Ziyayev, Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik ijodkorlik kompetentligini rivojlantirish // Kasb-hunar ta'limi № 2/2026.
10. Sh.Ziyayev, Ijodiy topshiriqlar asosida bo'lajak pedagoglarni kasbiy faoliyatga tayyorlash // Ta'lim fan va innovatsiya № 3-2026.